

Jaroslav Hromas a kol.: Jeskyně. In: Petr Mackovčín a Miroslav Sedláček (eds.): Chráněná území ČR, XIV.

Dlouho toužebně očekávaná publikace vzniklá pod vedením Jaroslava Hromase, Pavla Bosáka a Daniely Bílkové s dalšími 43 autory textů (se 751 fotografiemi, 130 plánky, profily, řezy a schémata a 17 kresbami) je na světě. Hned v úvodu musím zdůraznit, že mne velmi mile překvapila, a to jak obsahem, tak technickým zpracováním. Zvládnutí tak nepředstavitelného množství různě hodnotných informací, jejich utřídění a přehledné zpracování je vpravdě téměř nadlidský výkon. Navíc vyváženost a čtivost textů s výběrem doprovodných obrázků jsou rovněž hodny obdivu. Zárukou vysoké kvality obsahu knihy je ostatně seznam autorů jednotlivých statí.

Publikace má dvě základní části – obecnou a regionální. Ta první (se 115 stránkami) je podána jako vyčerpávající souhrn problematiky krasu a jeho výzkumu. Jsou v ní instruktivně probrány všechny geologické i geomorfologické aspekty vzniku a rozvoje krasových i pseudokrasových jevů, s přihlédnutím na hydrologická a hydrogeologická bádání a datování zkoumaných procesů. Skvělé a podrobné jsou další podkapitoly o výsledcích výzkumů různých typů jeskynních výplní včetně popsání veškerých typů z krasových vod vysrážených Ca^{2+} minerálů, sintrových povlaků, uloženin a příměsí. Zdůrazněny jsou ovšem také výsledky výzkumu pozůstatků živých organismů z jeskynních výplní, včetně antropologických a archeologických nálezů. Dále v ní najdeme údaje o mikroklimatu a radioaktivitě v jeskyních a nakonec kapitoly o využívání a ochraně jeskyní. Jsem přesvědčen, že tato obecná část je dosud nejucelenějším publikovaným obrazem širokého záběru všech kra-

sových výzkumů. Mohla by sloužit také jako základní učebnice o této problematice.

Dalších 424 stran knihy zaujímá druhá – regionální část. V ní jsou postupně přehledně probrány veškeré známé krasové a pseudokrasové jevy tří základních regionálních celků: českomoravského, moravsko-slezského a západokarpatského území včetně předhlubní. Tyto regiony se dále člení na menší geograficko-geologické celky. Ke každému z nich je vždy přiložena mapka s vyznačením situace všech jeskyní popsaných v textu. Vcelku jde o stovky krasových a pseudokrasových dutin. Těm nejpodstatnějším z nich je věnována patřičně větší pozornost než ostatním, které jsou ovšem uvedeny také, ale jen velmi stručně. Ke každé menší regionální podoblasti a popsaným krasovým fenoménům jsou vždy uvedeny odkazy na příslušnou literaturu (celkem 1 473 citací).

Rovněž tato regionální část práce si zaslouží nesmírný obdiv právě s ohledem na zmíněný obrovský počet zkoumaných objektů. S těmito často nesouměřitelnými údaji si autoři výborně poradili.

Neznám většinu regionů s výskytem krasových fenoménů probíraných v této publikaci. Sám jsem se zabýval výzkumem kvartéru a tedy (převážně ještě s Jaroslavem Petrbohem) i výplněmi v některých jeskyních Českého krasu (např. v jeskyni Na Javorce, ve Chlupáčově sluji na Kobyle, v Koněpruských jeskyních, Dědkově díře na Zlatém koni, Axamitově bráně na Kotýzu a ve Svatém Janu pod Skalou). Dá se říci, že jistě povědomí o několika desítkách jeskyní z této oblasti jsem během let získal. Ovšem teprve z této publikace jsem se dozvěděl, že ke dni 1. 1. 2008 je

Foto I. Balák

z Českého krasu známo celkem 677 jeskyní s celkovou délkou 21,9 km, s nejdelším labyrintem Koněpruských jeskyní 2 050 m a dalšími čtyřmi systémy jeskyní, jejichž délka hodně překračuje 1 km. Tím chci jen upozornit, jak pečlivě je kapitola o Českém krasu zpracována. Mohl jsem si tak z ní doplnit mezery ve svých znalostech krasových jevů v uvedené oblasti. Důvodně předpokládám, že stejně pečlivě jsou představeny i všechny ostatní regiony.

Knihu ukončují kapitoly Nej... v krasu, pseudokrasu a jeskyních ČR, Statistický přehled jeskyní ČR, Seznam zvláště chráněných území s jeskyněmi, dále již zmíněná Bibliografie a nakonec Základní předpisy vztahující se k ochraně, výzkumu a využívání jeskyní a Seznam autorů.

Jsem přesvědčen, že Jeskyně je a po dlouhá léta bude základní prací o krasu s. l. v České republice. Bude vždy citována pracovníky různých vědeckých oborů, neboť nic podobného dosud sepsáno nebylo. Publikace se tak stává cenným dílem naší přírodovědné literatury a ctí celé řady knih Chráněná území ČR. Blahopřeji a dávám jedničku s hvězdičkou!

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a EkoCentrum Brno, Praha 2009, 608 str. Cena 960 Kč

Vojtěch Škaloud: Liška a větší šelmy

Nakladatelství Brázda plánuje vydání rozsáhlé edice určené především myslivcům a zaměřené na naše savce (v myslivecké mluvě zvěř srstnatou). Její první část patří lišce a dalším „větším“ šelmám, které jsou vyjmenovány v podtitulu (psík mývalovitý – mýval – liška – šakal – medvěd – rys – kočka). Bohužel už první pohled na titulní stránku vyvolává u čtenáře blíže znalého naší zvěře jisté otazníky. Proč mezi uvedenými druhy chybí vlk? Vždyť tato velká šelma je „právoplatným“ členem naší fauny (stejně jako zařazený med-

věd) s víceméně pravidelným výskytem nejen v horách na severovýchodě Moravy (Beskydy), ale možná i na Šumavě. Až v předmluvě autor vysvětluje, že vlk bude naplní samostatného dílu, který „snad bude následovat“. Stejně tak se v podtitulu (a v knize) jeví jako nepřilíš logické řazení mývala mezi psíka mývalovitého a lišku se šakalem, které jako by signalizovalo jejich příbuznost; teprve až dále v textu se čtenář dozví, že mýval zastupuje čeled medvídkovitých. Úmysl autora je zřejmý – vychází z jisté podobnosti psíka

a mývala; i když je pravda, že záměna obou druhů je poměrně častou záležitostí na stránkách mysliveckých časopisů, domnívám se, že v řazení druhů měla dostat příbuznost přednost před podobností.

Nicméně nenechme se odradit počátečními dojmy a podívejme se blíže, co knížka čtenáři nabízí. U většiny ze 7 zařazených druhů najdeme dosti obsáhlé popisy celkového vzhledu i různých částí těla, jakož i zbarvení, utváření lebky, chrupu a stop, nechybějí ani hlavní tělesné či lebeční rozměry. V charakteristice druhu najdeme i některé fyziologické údaje, jako např. teplotu těla, dechovou a tepovou frekvenci nebo délku trávení potravy. Následuje velice podrobný popis životního prostředí, potravy, rozmnožování (říje a páření, péče o mláďata) a chování (teritorium, úkryty, způsob lovu potravy, denní aktivita, vnitrodruhová komunikace aj.).